

KÖVETELMÉNYRENDSZER

Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar
A gesztorintézet (és az esetleges közreműködő intézetek) megnevezése:

Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet

A tárgy neve: Igazságügyi orvostan (V. évfolyam)

Angol nyelven¹:

Német nyelven¹:

Kreditértéke: 2

Teljes óraszám: 32 előadás: **gyakorlat:** 16 **szeminárium:** 16

Tantárgy típusa: kötelező kötelezően választható szabadon választható

Tanév: 2020/2021

Tantárgy kódja²: AOKIGS754_1M

Tantárgyfelelős neve: Dr. Törő Klára

Munkahelye, telefonos elérhetősége: 06-1-215-7300

Beosztása: Egy. docens, Intézetvezető

Habilitációjának kelte és száma: 2010 száma: 315

A tantárgy oktatásának célkitűzése, helye az orvosképzés kurrikulumban:

A tantárgy célja az (a) önálló, (b) kritikus gondolkodású, (c) döntéshozatalra és (d) tovább intézkedésre hatékonyan képes, a (e) sürgősségi eseteket felismerő, (f) kompetenciahatárait ismerő és betartó orvos képzés megvalósítása az igazságügyi orvostan tantárgy keretei között.

A tantárgy oktatása során alapvetően a mindennapi klinikai gyakorlathoz szükséges ismeretek átadása történik, melynek eredményeként az alábbi gyakorlati készségek elsajátítása a tantárgy elsődleges feladata:

- I. halottvizsgálat és a halottvizsgálat eljárási rendjének készségi szintű elsajátítása
- II. sérülések-sérülésmintázatok klinikai vizsgálata, önálló értékelése és a sérülések szakszerű dokumentálása
- III. a látélet szakszerű kitöltése a hatályos jogszabályoknak és klinikai ismereteknek megfelelően
- IV. a (klinikai) orvosi dokumentáció adattartalmának szakszerű értékelése

Tantárgy tartalmazza a gyakorló orvos számára nélkülözhetetlen és az orvos napi működéséhez elengedhetetlen alapvető egészségügyi jogi ismereteket is.

A fentiekben túl a tantárgy oktatásának keretei között különleges igazságügyi klinikai ismeretek átadása történik a szakmai utánpótlás és tudományos munka elősegítése érdekében, illetve kiemelt cél a digitális kórdokumentáció megismeréséhez kapcsolódóan az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) előnyeinek bemutatása a hallgatók számára a gyógyító orvos szemszögéből.

A tárgy oktatásának helye (előadóterem, szemináriumi helyiség, stb. címe):

Semmelweis Egyetem, Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet
1091. Budapest, Üllői út 93.

(Fotólabor, Boncterem, Digitális Szövetani Gyakorló)

A tárgy sikeres elvégzése milyen kompetenciák megszerzését eredményezi:

A tantárgy sikeres elvégzése az alábbi gyakorlati készségek elsajátítását eredményezi:

- I. halottvizsgálat és a halottvizsgálat eljárási rendjének készségszintű elsajátítása
- II. sérülések-sérülésmintázatok klinikai vizsgálata, önálló értékelése és a sérülések szakszerű dokumentálása
- III. a látélet szakszerű kitöltése a hatályos jogszabályoknak és klinikai ismereteknek megfelelően
- IV. a (klinikai) orvosi dokumentáció adattartalmának szakszerű értékelése

A tantárgy felvételéhez, illetve elsajátításához szükséges előtanulmányi feltétel(ek):

anatómia, élettan, patológia, belgyógyászati propedeutika (!), családvostan (!), traumatológia (!)

A kurzus megindításának hallgatói létszámfeltételei (minimum, maximum), a hallgatók kiválasztásának módja:

A kurzus meghirdetése a NEPTUN rendszeren keresztül történik, a 40 hét alatt, kurzusonként 2 hetes turnusokban, az évfolyam 1/16-a számára (pl. magyar nyelvű képzésre vonatkozóan 400 fő évfolyamlétszám esetén a kurzuslétszám 25 fő, 360 fő esetén pedig 23 hallgató).

Maximális kurzuslétszám: 30 fő

Minimális kurzuslétszám: 10 fő

A kurzusra történő jelentkezés módja:

NEPTUN rendszeren keresztül történik a hatályos Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSz), az ÁOK Dékánjának rendelkezései, az ÁOK Dékáni Hivatal és a SE Hallgatói Önkormányzat beosztása alapján a tanév rendjére, valamint a munkaszüneti napokra, áthelyezett munkanapokra napokra figyelemmel.

A tárgy részletes tematikája³:

A tantárgy oktatása blokkosított rendszerben történik 40 oktatási héten át, 2 hetes blokkokban, 16 db. kurzus számára az V. évfolyamon, figyelemmel a belgyógyászati propedeutikára, traumatológiára és családvostanra, mint kiemelt jelentőségű előfeltételi tantárgyakra.

A 2 hetes blokk ideje alatt a hallgató 4 teljes napon át (8:00-16:00-ig) vesz részt az igazságügyi orvostan tantárgy tanóráin úgy, hogy a szemináriumok és a gyakorlatok szervesen, egymáshoz szorosan és didaktikusan kapcsolódóan integrálásra kerültek.

A tantárgy elsajátítása a hallgató szemináriumokat megelőző önálló felkészülésével kezdődik a rendelkezésre álló e-learning oktatási anyagaink és a tankönyv alapján. A szemináriumok során a klinikai szempontból lényeges ismeretanyag áttekintése, ismétlése és bemutatása történik, mely elméleti felkészülést jelent a gyakorlati órákra. A klinikai szemléletű gyakorlatok bevezetését fokozatosan végezzük, figyelemmel arra is, hogy kiemelt cél holttestek testi vizsgálata minden hallgató számára.

A tantárgy által oktatott összesített óraszám (28+4=32) a nélkülözhetetlen egészségügyi jogi ismeretek integrálása miatt indokolt.

A gyakorlatok során kiscsoportos vizsgálatok és esetfeldolgozás történik, az elméleti felkészítés (a gyakorlati képzésnél) nagyobb csoportokban valósul meg. Az oktatás szerves része a hallgatók rendszeres szóbeli és írásbeli megnyilvánulása: esetreferálás, dokumentálás útján. A gyakorlatok mindegyike ellenőrzési elemeket is kötelezően tartalmaz.

A tantárgy elektronikus tesztvizsgával kezdődik, majd szóbeli vizsgával fejeződik be a 2. oktatási héten (lsd. erre vonatkozó fejezetek).

Részletes napi órarend:

oktatási napok jelölése: szám hét napja, második szám oktatási hét száma (pl.: 1/I = I. oktatási hét hétfő)

I. oktatási nap (Hétfő 1/I):

1. A tantárgyi követelmények rövid ismertetése; Halál fogalma, a halál gyanú- és biztos jelei, rendkívüli halál és eljárásrend, halottvizsgálat szabályai és klinikai vonatkozásai, holttest azonosítása, halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése (2 tanóra)
2. Általános klinikai ismeretek a sérülésekről (sérülések csoportosítása, patomorfológiai jellegzetességei, sérülések felismerése, éhhatás-tompa erőhatás okozta sérülések) (1 tanóra)
3. Vitális jelek és reakciók (a sérülések élőben történt kialakulásának megítélése a rendelkezésre álló klinikai jellegű adatok és a testi vizsgálat alapján) (1 tanóra)
4. Koponyasérülések megítélése az igazságügyi orvostan szemszögéből (jellemző kórlefolyás, képalkotóvizsgálati eredmények bizonyító ereje, leggyakoribb baleseti mechanizmusok) (1 tanóra)
5. A láttelel kitöltésének szabályai esetbemutatók segítségével (1 tanóra)
6. Halottvizsgálati szimulációs gyakorlat (1 tanóra)
7. Halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése (1 tanóra)

II. oktatási nap (Kedd 2/I):

1. Bonctermi gyakorlat – hatósági és igazságügyi boncolás bemutatása és az esetek feldolgozása (halálok megállapítás, sérülések halálteki szerepének megítélése, kórlefolyás értékelése, stb. ...) (2 tanóra)
2. Sérülésmintázatok klinikai értékelése (a fennálló sérülések együttes értékelése pl: magasból zuhanás, közlekedési balesetek, nyakra ható mechanikus erő, lövés, terhesség-szülés, égési sérülések, marószerek okozta sérülések, elektromosság okozta sérülések, stb. ...) (2 tanóra)
3. Helyszíni szemle (Az előzetes vizsgálat és helyszíni szemle szerepe, kriminalisztikai alapismeretek) (1 tanóra)
4. Az orvosok jogai és kötelezettségei a klinikai mindennapi gyakorlatban (1 tanóra)
5. Holttestek külső sérüléseinek vizsgálata és értékelése, referálás, ellenőrzés – bonctermi gyakorlat (2 tanóra)

III. oktatási nap (Csütörtök 4/I):

1. Sérülések önálló – egyéni értékelése és klinikai iü. orvostani szemléletű önálló dokumentálása fényképeken alapulóan. Láttelel egyéni kitöltése, gyógytartam értékelése, idegenkezűség gyanújának megítélése, sérülésmintázat megítélése. Referálás és ellenőrzés. (2 tanóra)
2. Kiscsoportos halottvizsgálat holttest és a rendelkezésre álló kórdokumentáció alapján. A további eljárás meghatározása a hallgatók által, halálteki lehetőségek értékelése, sérülések halálteki szerepének megítélése. (2 tanóra)
3. Hirtelen halál – váratlan halál deifiníciója, jelentősége a klinikai és igazságügyi gyakorlatban. Szív és érrendszeri, légzőszervi, idegrendszeri, hasüregi, kismedencei megbetegedések okozta hirtelen halál, bölcsőhalál. (1 tanóra)
4. Természetes és erőszakos halálesetek elkülönítése, önálló esetfeldolgozás iratok alapján (1 tanóra)
5. Betegjogok valamint a büntető eljárás és polgári peres eljárás alapelvei a klinikai gyakorlatban, alapfogalmak ismertetése. (1 tanóra)
6. Különleges klinikai igazságügyi orvostanhoz kapcsolódó ismeretek – *változó tematika, kísérleti jellegű oktatási forma a szakmai utánpótlás és az intézeti Tudományos Diákköri (TDK) munka elősegítése érdekében* (1 tanóra)

IV. oktatási nap (Hétfő 1/II)

1. Sérülések önálló értékelése klinikai kórdokumentáció alapján, esetreferálás és hallgatói-oktatói vita (!) (2 tanóra)
2. Orvosi műhibák (a korábban elhangzott jogi ismeretek rövid összefoglalása, esetbemutató, digitális hanganyag értékelése) (2 tanóra)

3. Iü. elmeorvosszakértői vizsgálatok (a témakör bevezető jellegű bemutatása és esetbemutatás) (1 tanóra)
4. Digitális orvosi dokumentáció a gyakorlatban, Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) gyakorlati képzés (1 tanóra)
5. Klinikai orvosi dokumentáció kics csoportos feldolgozása, az adattartalom értékelése, referálás, konzultáció. (2 tanóra)

Az adott tantárgy határterületi kérdéseit érintő egyéb tárgyak (kötelező és választható tárgyak egyaránt!). A tematikák lehetséges átfedései:

Neurológia – koponyasérülések
Traumatológia – lágyszövet- és csontsérülések
Pszichiátria – iü. elmeorvosszakértői alapismeretek
Családorvostan – halottvizsgálat
Radiológia – képalkotó vizsgálatok bizonyító ereje
Szülészet-nőgyógyászat – szexuális bántalmazás

A tantárgy sikeres elvégzéséhez szükséges speciális tanulmányi munka⁴:

A speciális tanulmányi munka elvégzése a gyakorlati képzés alatt a képzés részeként megtörténik (látület kitöltése, halottvizsgálati bizonyítvány kitöltése, sérülések szakszerű dokumentálása, Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) funkciók használata medikai rendszeren keresztül.)

A foglalkozásokon való részvétel követelményei és a távolmaradás pótlásának lehetősége:

A tanulmányi és vizsgaszabályzatnak megfelelően történik.

Az egy féléven belüli hiányzások száma legfeljebb 8 tanóra lehet, mely megfelel a tanórák 25%-ának. 8-nál több tanóráról való hiányzás esetén a gyakorlat(ok) és szemináriumok pótlása szükséges, melyre tanrendünk keretei között, a magyar nyelvű kurzusaink oktatása során kerülhet sor, kizárólag az oktatási heteken. A mulasztott tanóra(ák) kizárólag a mulasztott óra(ák) tematikájának megfelelően pótolható(k)! 8-nál több tanórán való hiányzást követően - amennyiben az/azok pótlása nem történt meg - aláírás nem adható.

A gyakorlatok pótlását főszabályként a tanulmányi felelős számára kell igazolni legkésőbb a vizsga előtti utolsó hétfőn (2/II. nap) 16:00-ig. Az írásbeli igazolás bemutatása az előadást pótló hallgató feladata!

A gyakorlatok jelenléti ívein vagy a pótlások jelenléti ívein szereplő, konkrétan megnevezett hallgató tanórán való jelenlétére vonatkozó oktatói ellenjegyzést igazolt jelenlétnak tekintjük.

A pótlás részletes szabályait az intézeti honlapon külön tájékoztatóban is rögzítjük.

A megszerzett ismeretek ellenőrzésének módja a szorgalmi időszakban⁵:

A vizsgán kívül egyéb, 3 vagy 5 fokozatú minősítéssel megvalósuló ellenőrzés *nem* történik, azonban az egyes gyakorlatok végén történő referálást és a hallgatók által kitöltött iratok részletes értékelését az oktatók és hallgatók közösen elvégzik a gyakorlatok során.

A félév aláírásának követelményei:

A hallgató jelenlét ellenőrzése a képzés során a korábbiakban részletezett, sorszámozott gyakorlati órákon tételesen valósul meg minden esetben, melyről jelenléti ív készül. A hallgatói jelenlétet a kijelölt oktató kötelezően ellenőrzi.

Az aláírás megadása a foglalkozásokon való részvétel (jelenlét) követelményei c. részben részletezettek alapján történik.

A vizsga típusa:

A tantárgy kollokviummal zárul, mely írásbeli és szóbeli vizsgából áll.

A kurzus végén, azaz a II. héten kedd (4/II) és péntek közötti időszakban (5/II), az erre kijelölt napokon reggel a kollokvium elektronikus tesztvizsga írásával kezdődik, majd ezt követően a hallgatók 2 db tétel alapján szóban adnak számot tudásukról.

Vizsgakövetelmények⁶:

A szóbeli és írásbeli számonkérés is a követelményrendszerben rögzített, alább megjelölt kötelezően használandó tananyagból és a képzés során elhangzottakból történik.

Szóbeli elméleti vizsga tételsor:

1. A halál és hullajelenségek: a halál fogalma
2. A halál és hullajelenségek: a halál biztos és gyanújelei, elkülönítésük klinikai jelentősége
3. A halottvizsgálat. Halottvizsgálati bizonyítvány.
4. Orvosi vizsgálatok haláleset, bűncselekmény helyszínén, helyszíni szemle.
5. A boncolás fajtái. Rendkívüli halál. Eljárásrend rendkívüli halál esetén.
6. A sérülésekről általában, sebgyógyulás, a sebgyógyulást befolyásoló tényezők.
7. A sérülések vizsgálata és klinikai megítélése.
8. Vitális jelek és reakciók, jelentőségük a halottvizsgálat során.
9. Élhatás által okozott sérülések.
10. Tompa erőbehatás által okozott sérülések.
11. Látélet adattartalma, jelentősége, 8 napon belül és túl gyógyuló sérülések.
12. Koponyasérülések.
13. A mellkas tompa sérülései.
14. A has és a kismedence tompa sérülései.
15. Magasból lezuhanás okozta sérülésmintázat.
16. A megvert gyermek-szindróma (Battered child syndrome, Child abuse, Non-accidental syndrome).
17. Lövési sérülések.
18. Nyakra ható mechanikai hatás okozta sérülések: akasztás, zsinegelés, megfojtás kézzel, vízbe fulladás.
19. Égési sérülések. Alacsony és magas hőhatás okozta ártalmak.
20. Közlekedési balesetekhez kapcsolódó sérülésmintázat (gyalogos, gépjármű utas).
21. Közlekedési balesetekhez kapcsolódó sérülésmintázat (vonatgázolás, kerékpáros és motorvezető sérülései, légi közlekedési baleset).
22. Elektromosság okozta károsodások.
23. A szív és érrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései, hirtelen halál sporttevékenység

- során. A légzőszervek hirtelen halált okozó megbetegedései.
24. A központi idegrendszer hirtelen halált okozó megbetegedései.
 25. A hasüreg-kismedencei szervek hirtelen halált okozó betegségei.
 26. Csecsemőkori hirtelen halál szindróma (bölcshalál, Sudden Infant Death Syndrome: SIDS).
 27. A nemi élettel kapcsolatban keletkező sérülések, terhesség és szülés, magzatelhajtás okozta elváltozások, sérülések. Az újszülött megölése, szakértői vizsgálat jelentősége
 28. Kriminálisztikai vizsgálatok, helyszíni szemle.
 29. A pszichés állapot vizsgálata büntetőügyekben. A pszichés állapot vizsgálata polgári peres ügyekben
 30. Kémiai hatású fojtógázok okozta mérgezés (CO, Cian).
 31. Marószerekkel történő mérgezések. A kémiai növényvédelemben használatos peszticidek.
 32. Kábítószer-mérgezésekről általában.
 33. Altatószer okozta mérgezések.
 34. Alkoholmérgezés (metil- és etilalkohol).
 35. Gombamérgezés, ételmérgezés.
 36. Orvosok jogai és kötelezettségei.
 37. Betegjogok.
 38. Hirtelen halál fogalma, váratlan halál. Eljárásrend hirtelen halál gyanúja esetén.
 39. Orvosi felelőssége - "orvosi műhibák", negligencia, luxuria.
 40. A halál legvalószínűbb módjának megítélése (önkezű, idegenkezű, baleset) sérülésmintázat alapján.
 41. A büntető és polgári peres eljárás alapelvei, különbségei a klinikai orvos szemszögéből.

Az osztályzat kialakításának módja és típusa⁷:

A kurzus kollokviummal zárul, 5 fokozatú minősítési rendszerben.

A végső osztályzat kialakításakor az írásbeli tesztvizsga 25%-ként az elméleti szóbeli vizsga 75%-ként veendő figyelembe.

A vizsgára történő jelentkezés módja:

NEPTUN rendszeren keresztül történik.

A vizsga megismétlésének lehetőségei:

A vizsga megismétlése másik kurzus számára kijelölt vizsganapokon (csü. 4/II., pé. 5/II) lehetséges, az aláírás megszerzését követően.

A tananyag elsajátításához felhasználható nyomtatott, elektronikus és online jegyzetek, tankönyvek, segédletek és szakirodalom (online anyag esetén html cím):

A SE IBOI E-LEARNING ANYAGAI A MOODLE RENDSZERBEN. (pdf file-ok, mp3 file-ok, stb., fórumban rögzített ismeretek)

AZ ORSZÁGOS IGAZSÁGÜGYI ORVOSTANI INTÉZET MÓDSZERTANI LEVELEI:

<http://semmelweis.hu/igazsagugy/modszertani-levelek/>

<https://kollegium.aEEK.hu/Iranyelvek/Index>

351/2013. (X. 4.) KORMÁNYRENDELET A HALOTTVIZSGÁLATRÓL ÉS A HALOTTAKKAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSRÓL, VALAMINT A RENDELET AKTUÁLIS MÓDOSÍTÁSAI

SÓTONYI PÉTER SZERK: IGAZSÁGÜGYI ORVOSTAN, Semmelweis Kiadó, 2011 –

a tankönyv alábbi fejezetei:

2. fejezet;

a paragrafus számokat és büntetési tételeket nem kérjük számon (!), DE

a **2012. évi C. Törvény** a tankönyv megjelenése után lépett hatályba, evvel összefüggésben a hatályos bűncselekmények típusainak ismerete számonkérhető (2012. évi C. Tv. XV. fejezet, XVI. fejezet, XVII. fejezet, XIX. fejezet, XXII. fejezet; pl.: mit jelent az emberölés, testi sértés)

A részletes jogi szabályozás elsajátítása nem szükséges!

3. fejezet

4. fejezet

5. fejezet

6. fejezet

7. fejezet

8. fejezet

9. fejezet

10. fejezet

11. fejezet

13. fejezet

14. fejezet

17. fejezet (DNS)

18. fejezet (figyelemmel a 2012. évi C. Törvényben foglalt módosításokra)

19. fejezet

20. fejezet

22. fejezet

23. fejezet (Posztmortem igazságügyi toxikológia fejezet és Igazságügyi toxikológia II fejezet)

26. fejezet (Fogászati személyazonosítás és sérülések)

BENE MÓNIKA, HILBERT LÁSZLÓNÉ: KÉZIKÖNYV A HALOTTVIZSGÁLATI BIZONYÍTVÁNY KITÖLTÉSÉHEZ , Semmelweis Kiadó, 2008

AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL SZÓLÓ 1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY TANANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ RÉSZEI:

II. fejezet a Betegek jogai és kötelezettségei 6.-27. §

VI. fejezet Az egészségügyi dolgozók jogai és kötelezettségei 125.-140/C. §

VIII. fejezet Az emberen végzett orvostudományi kutatások 157.-164/B §

IX. fejezet Az emberi reprodukció.... 165.-187/A §

XI. fejezet Szerv- és szövetátültetés 202.-215. §

XII. fejezet Halottakkal kapcsolatos eljárás 216.-222/A §

AZ EGÉSZSÉGÜGYRŐL SZÓLÓ 1997. ÉVI CLIV. TÖRVÉNY TANANYAGHOZ KAPCSOLÓDÓ RÉSZEI.

A tárgyat meghirdető habilitált oktató (tantárgyfelelős) aláírása:

A gesztorintézet igazgatójának aláírása:

Beadás dátuma:

2020. április 16.

OKB véleménye:

Dékáni hivatal megjegyzése:

Dékán aláírása:

¹ Csak abban az esetben kell megadni, ha a tárgy az adott nyelven is meghirdetésre kerül.

² Dékáni Hivatal tölti ki, jóváhagyást követően.

³ Az elméleti és gyakorlati oktatást órákra (hetekre) lebontva, sorszámozva külön-külön kell megadni, az előadók és a gyakorlati oktatók nevének feltüntetésével. Mellékletben nem csatolható!

⁴ Pl. terepgyakorlat, kórlapelemzés, felmérés készítése, stb.

⁵ Pl. házi feladat, beszámoló, zárthelyi stb. témaköre és időpontja, pótlásuk és javításuk lehetősége.

⁶ Elméleti vizsga esetén kérjük a tételsor megadását, gyakorlati vizsga esetén a vizsgáztatás témakörét és módját .

⁷ Az elméleti és gyakorlati vizsga beszámításának módja. Az évközi számonkérések eredményeink beszámítási módja.